

Zorg voor zelfstandigheid: rehabilitatie in de ouderenpsychiatrie

Congres
Ouderenpsychiatrie: en wat wilt u zelf?

Amsterdam
7 april 2010

Lies Korevaar

Overzicht

- 1. Inleiding rehabilitatie**
- 2. Belemmeringen bij het realiseren van rehabilitatie in de praktijk**
- 3. Rehabilitatie en ouderen**
- 4. A B C van rehabilitatie**

DRIE ASPECTEN VAN DE ZORG IN DE OUDERENPSYCHIATRIE

Behandel-/zorgplan

1. Medicatie inname
2. Dag-nacht ritme
3. Persoonlijke hygiëne
4. Financiële problemen
5. Opruimen eigen kamer
6. Broer bezoeken

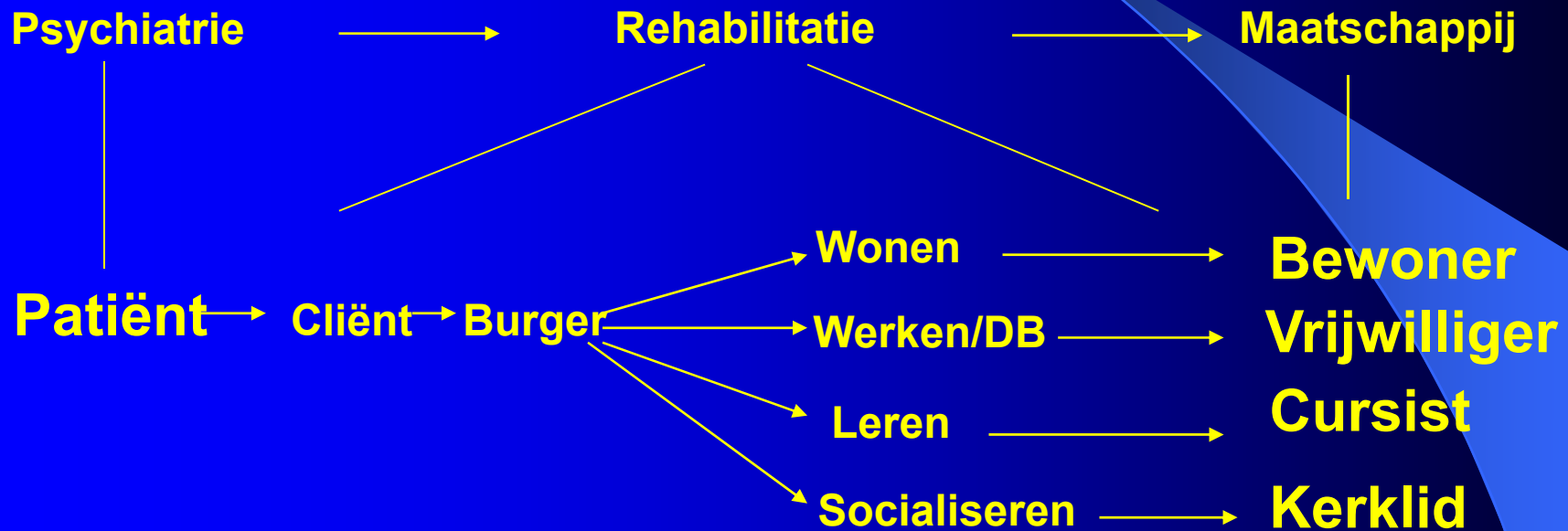
Rehabilitatie-/behandel-/zorgplan

- 1. Broer bezoeken**
- 2. Medicatie inname**
- 3. Dag-nacht ritme**
- 4. Persoonlijke hygiëne**
- 5. Financiële problemen**
- 6. (Opruimen eigen kamer)**

De rehabilitatie-missie

Mensen met psychiatrische beperkingen
helpen beter te functioneren
zodat ze met succes en naar hun eigen
tevredenheid kunnen wonen, werken,
leren en sociale contacten hebben
in de omgevingen van eigen keuze en met
zo min mogelijk professionele hulp

Rehabilitatie als brug tussen psychiatrie en maatschappij

Uitgangspunt 1: Proces

Uitgangspunt 2: Attitude Bondgenootschap

**In de eerste plaats uitgaan van
wat de cliënt met ons en anderen
verbindt, en niet van datgene wat
hem van ons en anderen
onderscheidt**

2. Belemmeringen bij het realiseren van rehabilitatie in de ouderenpsychiatrie

- **Stigma**
- **Wens ≠ doel**
- **Scholing hulpverleners**
- **Verwachtingen cliënten en hulpverleners**
- **Zelfstandigheid ≠ zelfredzaamheid**

**Chronisch zieken en
gehandicapten behoren tot
de meest achtergestelde
groep in onze samenleving.**

(Rapportage Gehandicapten 2002)

Uitspraken hulpverleners

- **'Is bij haar al eerder geprobeerd en nooit gelukt'**
- **'Er zijn geen omgevingen waar onze cliënten heen kunnen'**
- **'Daar is deze cliënt helemaal niet aan toe'**
- **'Het voorkomen van achteruitgang, het verzorgen staat bij ons centraal; niet de toekomstwensen van de persoon'**
- **'Hij is eindelijk stabiel; voorlopig niks meer aan doen'**
- **'Onze cliënten hebben/uiten geen wensen'**
- **'Dat doel is veel te hoog gegrepen'**

Wens \neq doel

- Een wens representeert een zeker verlangen, maar hoeft niet per definitie bereikbaar te zijn
- Een doel is meer dan alleen maar een wens; het is een gewenste (eind)situatie die als bereikbaar wordt beschouwd

REHABILITATIE IN HET (REGULIERE) ONDERWIJS VOOR HULPVERLENERS

Curricula HBO-V, MWD & SPH

Probleem-
gericht

Milieu-
gericht

Behandeling
(Cure)
55%

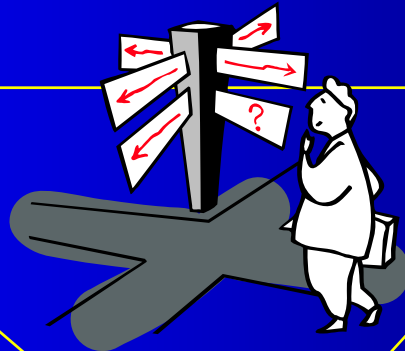
Begeleiding/
Verzorging
(Care)
40%

Ontwikkelings-
gericht

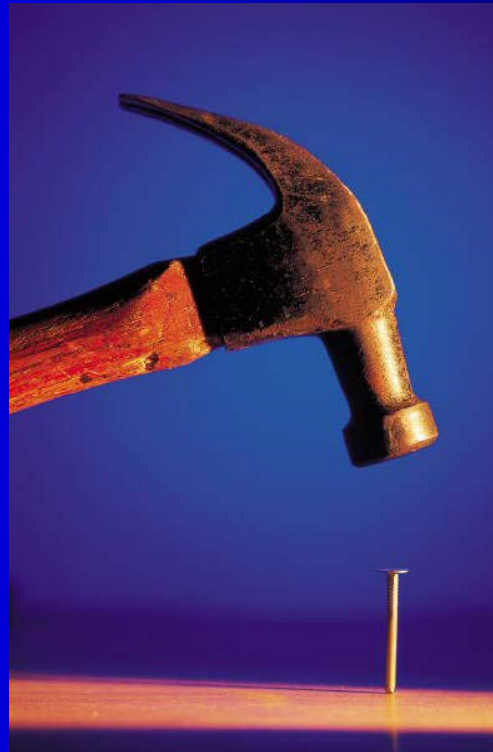
Rehabilitatie
wonen, werken, leren, socialiseren

< 5%

Lectoraat Rehabilitatie / Rehabilitatie '92

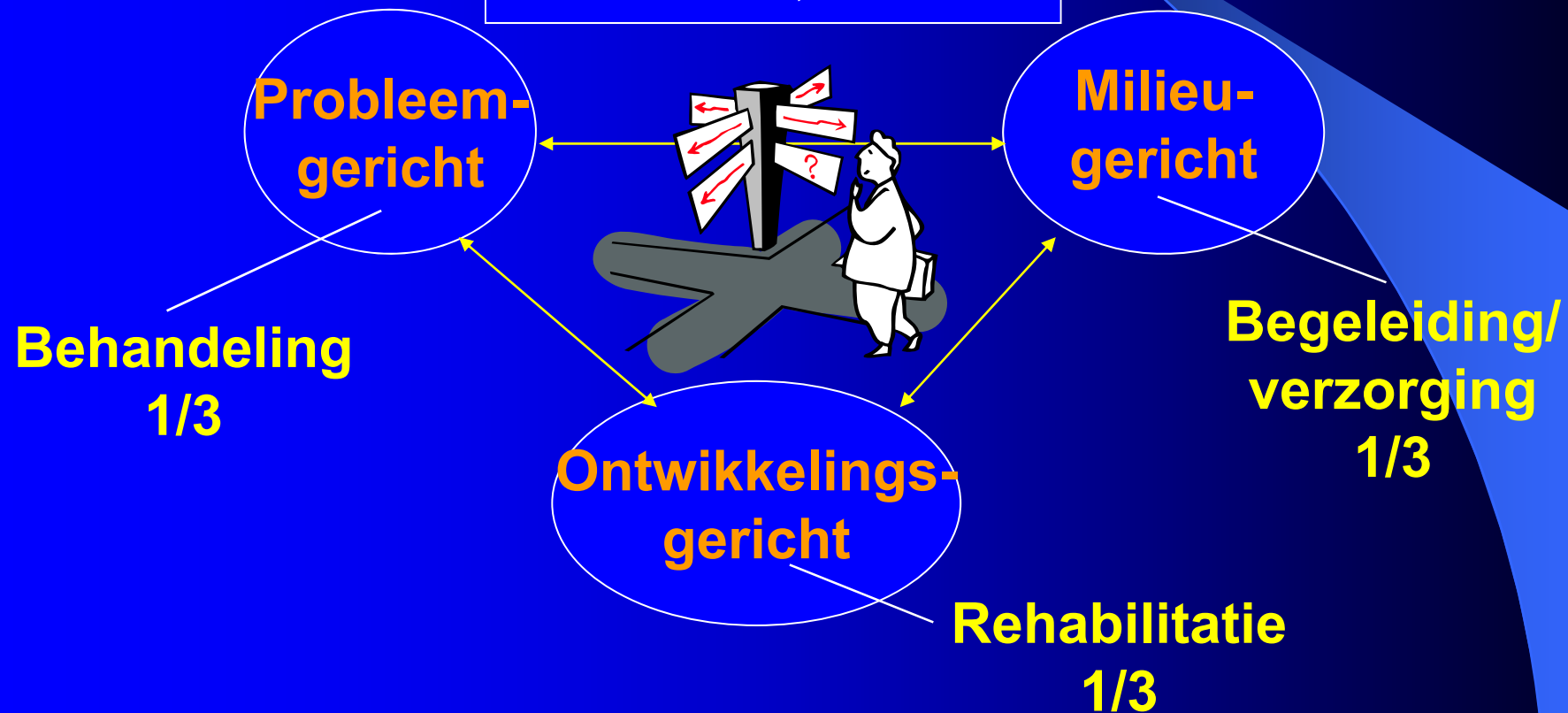

**Als je alleen een hamer hebt,
lijkt elk probleem op een spijker**

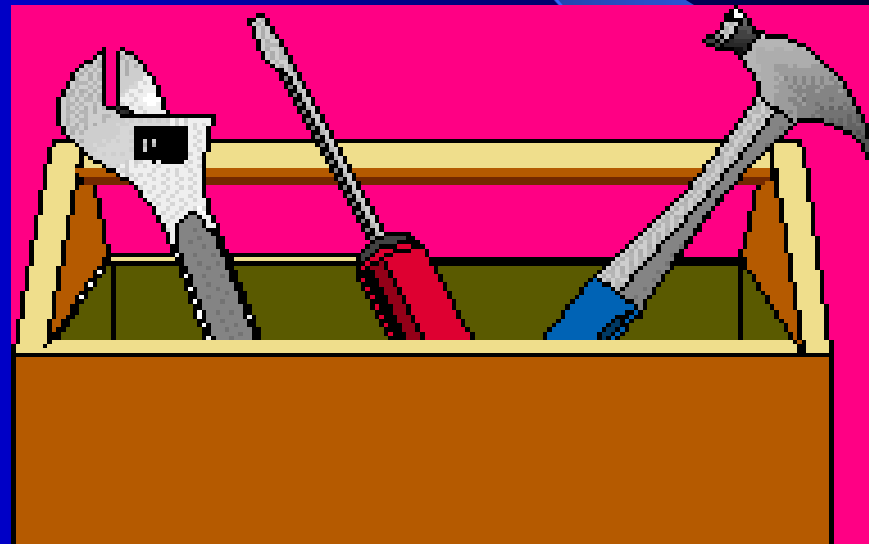
REHABILITATIE IN HET (REGULIERE) ONDERWIJS VOOR HULPVERLENERS

Curricula HBO-V, MWD & SPH

Scholing van VAK-mensen op het gebied van rehabilitatie

- **Vaardigheden**
- **Attitude**
- **Kennis**

IRB

BESCHIKBAAR:

- Handboek Rehabilitatie
- RCT -> effectieve interventie
- (IRB in richtlijnen schizofrenie)
- Post-hbo / master in regulier onderwijs
- Uitgebreid incompany scholingsaanbod

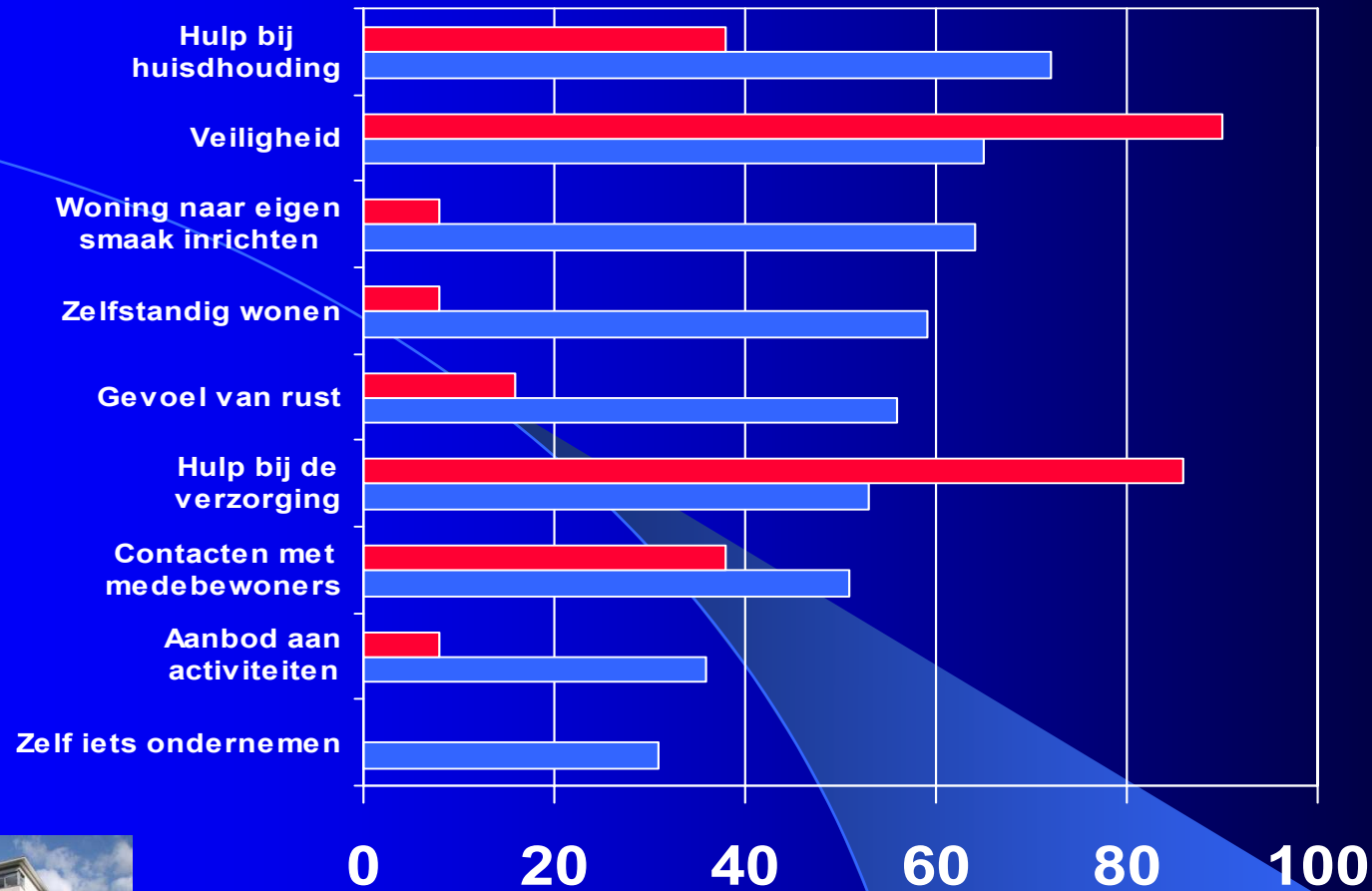

Hanzehogeschool Groningen

Stichting

Rehabilitatie '92

Verwachtingen in het verzorgingshuis “Wat wilt u zelf?”

Volgens verzorgenden en bewoners (Kardol, 2004)

Lectoraat Rehabilitatie /
Rehabilitatie '92

Waarom zeggen ze het niet?

- **niet willen klagen**
- **zien dat de werkers het druk hebben**
- **bang voor ruzie**
- **niet weten wat men wilt**

Zelfstandigheid vs Zelfredzaamheid

- ***Zelfstandigheid:*** dat je woont in het huis van je keuze, dat je zelf bepaalt wie je vrienden zijn en wanneer je ze wilt zien, dat je kiest hoe je, binnen beschikbare mogelijkheden, je dag doorbrengt
- ***Zelfredzaamheid:*** betekent dat je je eigen huishouden kunt *doen*, dat je je vrienden zonder hulp kunt *opzoeken* en dat je de activiteiten die je op de dag wilt ondernemen zelf kunt *uitvoeren*

**Vermindering van zelfredzaamheid
betekent niet dat er ook verlies van
zelfstandigheid/autonomie plaatsvindt**

Zorg voor zelfstandigheid (rehabilitatie) houdt in dat de wensen van de oudere op de gebieden wonen, dagbesteding, sociale relaties en zingeving een belangrijk uitgangspunt van de zorg vormen

3. REHABILITATIE EN OUDEREN

“Wat wilt u zelf? “

Voorbeelden van rehabilitatiedoelen:

- Ik wil vanaf 1 mei (tjdstermijn) het activiteitencentrum (omgeving) gaan bezoeken (als bezoeker; rol)
- Ik wil vanaf 1 januari (tjdstermijn) a.s. de cursus “Engels” (omgeving) gaan volgen in het buurthuis (omgeving) als cursist.
- Ik wil het komend halfjaar (tjdstermijn) eens per maand mijn dochter (rol: moeder) opzoeken, bij haar thuis (omgeving).
- Ik wil het komend jaar (tjdstermijn) met succes zelfstandig (rol) blijven wonen in mijn huidige huis (omgeving)

Functionele diagnostiek 1: vaardigheden

Doel: Ik wil het komend halfjaar
(tjdstermijn) eens per maand mijn dochter
(rol: moeder) opzoeken, bij haar thuis
(omgeving)

Gedragseisen:

- **Afspraak maken**
- **Erheen reizen**
- **Terugreizen**
- **Dochter begroeten**
- **Praatje maken**
- **Iets samen doen**
- **Op de tijd letten**
- **Afscheid nemen**

Functionele diagnostiek 2

Doel: Ik wil het komend halfjaar (tijdstermijn) eens per maand mijn dochter (rol: moeder) opzoeken, bij haar thuis (omgeving)

Persoonlijk belangrijk gedrag:

- **iets leuks of lekkers meebrengen**
- **Even alleen zijn om uit te rusten**

Functionele diagnostiek 3

Doel: Ik wil het komend halfjaar (tijdstermijn) eens per maand mijn dochter (rol: moeder) opzoeken, bij haar thuis (omgeving)

**Achterhalen van vaardigheden:
(wat moet je doen om....)**

Vaardigheden:

- **Een praatje maken over algemene onderwerpen**
- **Zeggen dat ik iets nodig heb**

5. A B C van REHABILITATIE

Van 12 13 14 van Behandeling

12

13

14

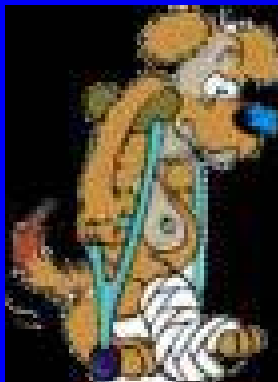
Naar A B C van Rehabilitatie

A 12
B 13 C
14

Afsluitend

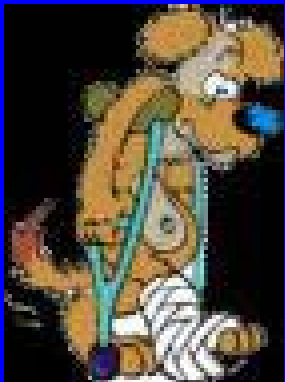

**Niet alleen hardlopers komen
vooruit, ook zij die hinken**

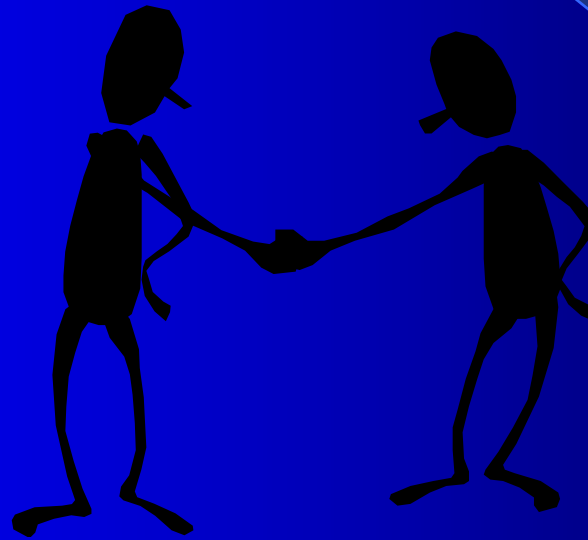

**Niet alleen 'gezonde' mensen
komen vooruit,
ook ouderen met
psychische beperkingen**

HARTELIJK DANK VOOR UW AANDACHT

Lies Korevaar
e.l.korevaar@pl.hanze.nl